

Fontos változások az EU-USA adattovábbítás jogi kérdéseiben

Az Egyesült Államok elnöki végrehajtási rendeletet fogadott el az EU-USA adatvédelmi keretrendszer végrehajtására, miután az Európai Unió Bírósága két évvel ezelőtti döntésében érvénytelennek nyilvánította az adatvédelmi pajzsot.

Az érvénytelenítés arra tekintettel történt, hogy nem volt biztosított az uniós jog által garantált védelmi szint, illetve a megfelelő garanciák sem az amerikai titkosszolgálatok tömeges megfigyelési gyakorlatával, uniós polgárok USA területén lévő szervereken tárolt személyes adataihoz való hozzáféréssel kapcsolatban.

Az Egyesült Államok elnöki végrehajtási rendelete az Európai Unió Bírósága (EUB) 2020. július 16-i Schrems II ítéletében (C-311/18) megfogalmazott adatvédelmi aggodalmakra ad választ, azt az Európai Bizottság és az Egyesült Államok kormánya közti hosszas egyeztetés előzte meg.

Az EUB egyik fő kritikája a Privacy Shield Framework ombudsmani mechanizmusára vonatkozott. Ez lehetővé tette az uniós polgárok számára, hogy panaszt nyújtsanak be az amerikai hírszerző ügynökségek megfigyelésével kapcsolatban a helyi adatvédelmi hatóságoknál, amelyek kötelesek voltak továbbítani ezeket a panaszokat az Egyesült Államok külügyminisztériumának ombudsmanjához. Ezt követően az ombudsmannak kellett feldolgoznia a panaszt, és orvosolnia az esetleges jogsértéseket.

A Schrems II-ügyben az EUB úgy ítélte meg, hogy ez a mechanizmus és az ombudsmani intézmény nem nyújt kielégítő jogi védelmet az Alapjogi Charta 47. cikke alapján, miután az ombudsman, mint közigazgatási alkalmazott, nem rendelkezik a bírói függetlenség intézményi garanciáival és döntése ellen nem volt lehetőség megfelelő jogorvoslatra sem.

A korábbi szabályozáshoz képest az új végrehajtási rendelet kétszintű jogorvoslati mechanizmust hoz létre.

Az első szint hasonló az előző ombudsmani mechanizmushoz. Az állampolgároknak panaszt kell benyújtaniuk saját államuk adatvédelmi hatóságaihoz, amelyek továbbítják a panaszt az Egyesült Államok illetékes szerveihez. Az Egyesült Államok külügyminisztériumának ombudsmanja helyett az Egyesült Államok Hírszerzési Koordinációs Központjának adatvédelmi tisztjei dolgozzák fel a panaszokat, majd az érintett állampolgár határozat formájában tájékoztatást kap az ügy kivizsgálásának eredményéről.

Amennyiben az érintett nem fogadja el a tájékoztatást, úgy fellebbezéssel fordulhat a határozat ellen az adatvédelmi felülvizsgálati bírósághoz, amely bár nem része az igazságszolgáltatás szervezetrendszerének, tagjai teljes függetlenséggel kell, hogy rendelkezzenek a végrehajtó hatalmon belül. Olyan személyekből kell állnia a bíróságnak, akik nem tagjai az Egyesült Államok közigazgatási hierarchiájának (például korábbi bírák). Ebben az eljárásban sem vesz részt közvetlenül az érintett, hanem a képviselőjében a bíróság által kinevezett ügyvéd jár el.

Az új adatvédelmi felülvizsgálati bíróság megoldást jelenthet az EUB által elvárt kielégítő adatvédelmi jogi szintre vonatkozó követelmények teljesítésére. Továbbra is kérdéses ugyanakkor, hogy az EUB számára elegendő lesz-e egy kvázi bírói testület a „valódi” bíróság helyett.

Az érintett állampolgárok nem befolyásolhatják a titkos eljárást, ami további jogállami kérdéseket (tiszteséges eljárás elve, nyilvános meghallgatáshoz való jog, bírósági eljárásban a meghallgatáshoz való jog) vet fel. Amíg a végrehajtási rendelet alapján az Európai Bizottság nem bocsát ki megfelelőségi határozatot, addig az adatkezelőknek továbbra is más jogi megoldásokkal kell biztosítaniuk az EU-USA adattovábbítás jogszerűségét, például a jelenleg is alkalmazott, az Európai Bizottság által elfogadott általános adatvédelmi szerződési kikötésekkel.

A legutóbbi végrehajtási rendelettel és az EU-USA adatvédelmi keretrendszerrel kapcsolatos további információkért forduljon kollégánkhoz.